

17 apr
DISSERTATIO ENTOMOLOGICA
INSECTA FENNICA

ENUMERANS.

CUJUS PARTICULAM QUINTAM
CONS. AMPL. FACUL. PHILOS. ABOËNSIS

PRÆSIDE

CAROLO REGINALDO SAHLBERG

*Phil. & Med. Doct. Oecon. & Hist. Natur. Prof.
Publ. & Ord. Collegii Imp. Med. Assess. Societt. Imp.
Nat. Studios. Moscov. & Nat. Scrut. Lips. ncc non
Soc. Imp. Oecon. Fenn. Membro.*

PUBLICÆ CENSURÆ SUBMITTIT

PRO GRADU PHILOSOPHICO

ANDREAS JOSEPHUS EUROPÆUS,

Stip. Publ. Wiburgensis.

In Auditorio Philosophico die 13 Dec. 1820.

h. a. m. o.

ABOË, Typis FRANKELIIORUM.

Theses.

I.

Mancum esse & vacillans quodvis Systema Entomologicum, quod, quamvis de cætero sollertissime fuerit excogitatum summaque elaboratum diligentia & cura, diversitate unius tantum partis Insecti nititur, accuratiores docent Entomologorum observationes.

II.

Hinc quoque factum est, ut Methodus, qua Classem Insectorum, secundum numerum alarum inæqualem indolemque diversam, disposuit Celeberrimus C. a LINNÉ, non ubique & semper sibi constet, sed ut in singulos fere Ordines Insecta sint intrusa, ad quæ minime quadrat genuinus Ordinis character.

III.

Sic Systema Linneanum in eo vacillare haud sine jure contendunt Entomologi, quod neglectis omnino notis characteristicis a semet propositis, ob habitum ut dicunt naturalem, *Coleopteris* varia Insecta, alis sæpe, interdum elytris carentia, *Hemipterisque* & *Hymenopteris* non paucas horum animalculorum species hemelytris vel alis destitutas adjungere necesse habuerit laudatus a LINNÉ.

IV.

Absentiam alarum vel præsentiam characterem Ordinis sufficientem nequaquam suppeditare, vel inde patere existimamus, quod ex Insectis unius ejusdemque speciei non raro alter sexus sit alatus, alter vero apterus.

scens, thorace transverso quadrangulo lateribus serrato, antennis pedibusque ferrugineis.

Schönh. Synon. 2. 98. 7.

Var. b. Piceo-testaceus dilutior.

Schönh. Synon. l. c. var. β.

Habitat in floribus Salicū rarius.

8. *C. himaculatus*: oblongo-ovatus ferrugineus pubescens, thorace transverso quadrangulo lateribus serrato, elytris macula laterali nigra.

Schönh. Synon. 2. 98. 8.

Var. b. Elytris macula nigra ad suturam usque extensa.

Obs. Magnitudine & statura var. a valde similis; sed macula nigra, quam in illa suturam attingere negat D. *Gyllenhal*, in hac fasciam constituit latam, & cum macula elytri alterius conneditur. Thorax interdum fuscus. An Species diversa?

Habitat in quisquiliis rarior. Var. b. tria specimina Aboæ semel lagi.

9. *C. brunneus*: elongatus fusco-castaneus glaber, thorace quadrato lateribus crenulato, elytris punctato-striatis.

Schönh. Synon. 2. 98. 11.

Ad Östermyra, in Parœcia Ilmola, a D. *Wasastjerna* rarissime, sub cortice Betulæ putrescentis, captus.

10. *C. Typhæ*; oblongus niger dense cinereo-pubescens, thoracis margine subtilissime crenulato, antennis pedibusque rufescentibus.

Schönh. Synon. 2. 98. 12.

Habitat ad Yläne Nygård, rarissimus.

11. *C. ferrugineus*: oblongus pubescens ferrugineus, thorace subquadrato lateribus tenue marginato subtilissime crenulato, antennis clava biarticulata.

Habitat ad Wasam rarissime, *D. Wasastjerna*.

Descr. Minutus, magnitudine & statura *C. abietis*, a quo differt thorace nec postice angustiore nec antice dentato. Totus pallide ferrugineus pubescens. Caput triangulare subtiliter punctulatum, oculis globosis nigris. Antennæ ferrugineæ, capite thoraceque longiores, articulo nono cæteris vix crassiore, duobus vero ultimis, clavam constituentibus, majoribus. Thorax subquadratus, longitudine paullo latior, antice parum angustatus, lateribus tenue marginatus, oculo acute armato subtilissime crenulatus; supra parum convexus, punctulatus. Scutellum breve transversum. Elytra elongata convexa crebre punctulata. Corpus pallide rufescens. Pedes pallidi.

Sectio 2. Thoracis margine integro.

12. *C. silaceus*: oblongo-ovatus subpubescens flavo-testaceus, elytris abdomineque saturatioribus, thorace transverso rectangulo, parum convexo.

Schönh. Synon. 2. 98. 14.

Tenebrio pallens. Payk. Faun. Sv. 1. 90. 5.

Var. b. Antennis brevioribus nigris, basi apiceque pallidis, tibiis basi nigris, tarsis posticis 4-articulatis. Forte mas.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Habitat in Fennia australi rarissime.

13. *pallens*: oblongo-ovatus subpubescens ferrugineus, thorace transverso rectangulo convexiori, capiteque profundius punctatis.

Schönh. Synon. 2. 99. 15.

Var. b. Antennis brevioribus nigris basi apiceque pallidioribus, tibiis basi nigris, tarsis posticis 4-articulatis. Forte mas.

Schönh. *Synon.* 1. c. var. β .

Tenebrio pallens var. β . Payk. *Faun. Sv.* 1. 91. 5.

Habitat in floribus passim.

14. *C. semi-niger*: oblongo-ovatus glaber niger, capite, thorace, scutello, antennis, pedibus anoque rufis, thorace postice utrinque impresso, angulis elevatis.

Schönh. *Synon.* 2. 99. 17.

Habitat in Fennia australi rarissime. In fenestra Aboæ unicum inveni specimen.

Obs. Variat abdomine rufo-piceo. Forte junior.

15. *C. nigripennis*: ovatus convexus rufo-testaceus nitidus glaber, elytris nigris, thorace antice paullo angustiore, postice late & profunde impresso marginato, abdomine rufo-piceo.

Schönh. *Synon.* 2. 99. 18.

Dermestes nigripennis. Payk. *Fn. Sv.* 1. 292. 20.

Var. b. Elytris apice testaceis.

Habitat in quisquiliis minus frequens. Var. b. raro occurrit.

16. *C. ater*; ovatus convexus niger pubescens, elytrorum apice, antennis pedibusque rufo-ferrugineis, thorace postice latiore transversim impresso marginato, angulis acuminatis.

Schönh. *Synon.* 2. 99. 19.

Dermestes fimetarii. Payk. *Faun. Sv.* 1. 293. 21.

Var. b. Brunneus, elytrorum apice, antennis pedibusque pallidis.

Schönh. Synon. l. c. var. β.

Var. c. Pallide testaceus totus.

Schönh. Synon. l. c. var. γ.

Var. d. Elytris totis nigris.

Habitat in quisquiliis. Var. d. ad Wasam: D.
Wasastjerna; in Yläne: *ipse*.

17. *C. mesomelus*: ovatus convexus niger pubescens, elytris testaceis basi determinate nigris, antennarum basi pedibusque rufo-testaceis.

Schönh. Synon. 2. 99. 20.

Dermestes mesomelus. Payk. Fn. Sv. 3. 448. 20 — 21.

Habitat in quisquiliis & sub cortice arborum rarius.

18. *C. Fimetarii*: oblongo-ovatus niger subpubescens, antennarum apice elytris pedibusque ferrugineis, thorace lateribus & postice tenue marginato, angulis posticis rotundatis.

Schönh. Synon. 2. 99. 21.

Var. b. Saturate ferrugineus, antennis pedibusque dilutioribus.

Schönh. Synon. l. c. var. β.

Dermestes minutus. Payk. Faun. Sv. 1. 294. 22.

Var. c. Nigricans, antennis pedibusque dilute ferrugineis.

Schönh. Synon. l. c. var. γ. Payk. Fn. l. c. var. β.

Habitat in fungis & quisquiliis passim.

19. *C. fuscipes*: oblongo-ovatus niger pubescens, antennis pedibusque concoloribus, thorace lateribus tenue, postice latius marginato.

Schönh. Synon. 2. 100. 22.

Habitat in Bothnia orientali. *D. Wasastjerna.*

20. *C. pusillus*: oblongo-ovatus ferrugineus pubescens, pectore elytrisque obscurioribus, thorace brevi transverso lateribus rotundato.

Schönh. Synon. 2. 100. 23.

Var. b. Pallide testaceus totus.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Dermestes pusillus. Payk. Fn. Sv. 1. 295. 23.

Habitat in fungis & quisquiliis passim.

21. *C. hirtus*: oblongo-ovatus ferrugineus hirtus, thorace pulvinato utrinque linea margini fere parallela elevata, elytris profunde punctato-striatis.

Schönh. Synon. 2. 100. 28.

Habitat in domibus, præsertim stabulis pecudum, locis suffocatis. Ad Wasam *D. Wasastjerna*; in Yläne, *ipse.*

22. *C. Globulus*: globoso-ovatus niger glaber, thorace postice sinuato, scutello punctiformi minuto, elytris apice rufescentibus, antennis pedibusque pallidis.

Schönh. Synon. 2. 100. 29.

Dermestes Globulus. Payk. Fn. Sv. 1. 295. 24.

Habitat in quisquiliis rarius.

- 23 *C. Atomus*: globoso-ovatus piceo-testaceus nitidus glaber, thorace postice sinuato, scutello minuto punctiformi, antennis pedibusque pallidis.

Schönh. Synon. 2. 100. 31.

Habitat in ligno putrido & sub cortice arborum passim.

Obs. Species hæc & præcedens a cæteris Cryptophagis differunt thorace postice subsinuato; supra æquali nec pulvinate, scutello punctiformi minuto, & antennis paullo longioribus stipite tenuiori. Cfr. Gyll. Ins. Sv. 1. 186. 26. Obs.

SCAPHIDIUM.

Palpi quatuor filiformes.

Maxilla bifida.

Labium corneum rotundatum integrum.

Antennæ thorace longiores tenues, articulis extimis 3, 4, s. 5 majoribus remotis.

Corpus parvum ovatum, undique convexum, præsertim subtus; anus acuminatus. Elytra plerumque truncata.

1. *S. 4-maculatum*: ovatum nigrum nitidum glabrum, elytris truncatis maculis quatuor rufis.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 575. 1. Payk. Faun. Sv. 3. 338. 1. Latr. Gen. Crust. & Ins. 2. 23. 1. Parz. Fn. 2. f. 1.

Ad Frugård Nylandiæ a D. Nordensköld semel captum esse fertur.

2. *S. agaricinum*: ovatum nigrum nitidum, antennis pedibus margineque apicis elytrorum rufo-testaceis, elytris truncatis punctulatis, stria unica suturali.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 576. 4. *Payk. Fn.* 3. 339. 2.

Latr. Gen. Crust. & Ins. 2. 24. 3.

Silpha agaricina. *Linn. Fn. Sv.* 448.

Var. b. Rufo piceum totum.

Schaphid. Boleti. *Panz. Fn.* 12. f. 15.

Habitat in fungis & truncis putridis sat frequens.

3. *S. atomarium*: ovale nigro-fuscum pubescens punctulatum, antennis pedibusque pallidis, scutello magno, pectore laminato, alis fasciculato-pilosis.

Dermestes atomarius. *De Geer Ins.* 4. 218. 10.

Tab. 8. f. 16—20.

Derm. Armadillo. *Payk. Fn.* 1. 296. 25.

Silpha minutissima. *Marsh. Ent. Br.* 1. 125. 30.

Habitat in quisquiliis & foliis arborum passim.

4. *S. longicorne*: ovatum nigrum pubescens punctulatum, antennis pedibusque ferrugineis, elytris truncatis dimidiatis.

Payk. Faun. Sv. 3. 340. 3.

Var. b. Minor, antennis pedibusque piceis.

Gyllenh. Ins. Sv. 1. 191. 6. var. b.

Habitat in Fennia australi rarissime. Ad Aboam semel inveni.

BYRRHUS.

Palpi aequales subclavati,

Maxilla bifida.

Labium bifidum.

Antennæ compressæ, persfoliatæ, extrorsum crassiores.

Corpus globoso-ovatum, supra valde convexum. Femora & tibiæ compressa dilatata, canaliculata, corpori arcte applicanda.

1. *B. Pilula*: oblongo-ovatus tomentosus fuscus, elytris vittis interruptis holosericeo-atris.

Schönh. Synon. 1. no. 2.

Var. b. *Nigricans*, thorace cinereo-variegato, elytris in medio striga duplici flexuosa a punctis albidis vel flavescenti-aureis.

Schönh. Synon. 1. c. var. d.

Var. c. Totus niger plerumque detritus, vittis elytrorum atris interdum remanentibus.

Schönh. Synon. 1. c. var. e.

Var. d. Paullo minor, supra fusco-ferrugineus, elytrorum vittis interruptis ferrugineo-aureis.

Cistela ferruginea. Marsh. Ent. Br. 1. 104. 4.

Habitat in aridis sub lapidibus & foliis delapsis præsertim tempore vernali; Var. d. in Lapponia.

2. *B. fasciatus*: brevior ovatus niger tomentosusquamosus, elytris vittis atris interruptis, fasciaque media arcuata abbreviata rufo-ferruginea.

Schönh. Synon. 1. iii. 4.

Byrrhus Pilula var. d. Payk. Fn. 1. 75. 1.

Var. b.

Var. b. Paullo major, fascia elytrorum albida.

Schönh. Synon. 1. c. var. b.

Var. c. Fuscus vel niger, elytris in medio arcu duplici communi abbreviato utrinque connato, e punctis albidis confluentibus.

Byrrhus Diana. Schönh. Synon. 1. iii. 3.

Byrrhus Pilula var. c. Payk. Faun. 1. 74. 1.

Var. d. Cinereo-fuscus nigro variegatus, elytris fascia media flexuosa nigra abbreviata.

Byrrhus Pilula var. b. Payk. Faun. 1. 74. 1.

Schönh. Synon. 1. no. 2.

Var. e. Fusco-cinereus aut niger, punctis elytrorum albidis minoribus sæpe obsoletis.

Gyllenh. Ins. Sv. 1. 195. e.

Var. f. Supra totus ater immaculatus pube atra depressa vestitus, subtus sæpe ferrugineo-piceus.

Gyllenh. Ins. Sv. 1. c. var. f.

Habitat uti præcedens in aridis, sub lapidibus, tempore vernali passim, var. a & b rarius occurrunt.

3. B. dorsalis: brevior ovalis ater, thorace lituris, elytris macula communi media ferrugineis.

Schönh. Synon. 1. iii. 7.

Byrrhus Pilula var. e. Payk. Faun. 1. 75. 1.

Var. b. Totus ater, elytrorum dorso punctis albidis serie duplici transversa notatis, sæpe obsoletis.

B. ater. Schönh. Synon. 1. iii. 5.

B. Pilula var. η. Payk. Faun. 1. 75. 1.

Habitat cum præcedentibus passim.

4. *B. varius*: ovatus niger supra æneus, elytris striatis viridibus, interstitiis alternis nitidioribus nigro-tessellatis.

Schönh. Synon. 1. 112. 11.

Var. b. Elytris obscuris, maculis obscurioribus.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Var. c. Abdomine femorumque basi rufis.

Schönh. Synon. 1. c. var. γ.

Habitat in aridis arenosis & ad littora sabulosa lacuum satis frequens; var. c. rarissime occurrit.

5. *B. semistriatus*: oblongo-ovatus niger pubescens, antennis pedibusque pallidis, elytris basi tenue striatis.

Schönh. Synon. 1. 112. 10.

Var. b. Piceo-testaceus, antennis pedibusque pallidis.

Gyllenh. Ins. Sv. 1, 199. 7. b.

Habitat in locis aridis, sub lapidibus & ad radices graminum, rarius. Ad Wasam frequentius occurrit, teste D. *Wasastjerna*.

6. *B. picipes*: oblongus nigro-æneus nitidus, pedibus rufis, elytris profundius continue striatis.

Oliv. ent. 2. 13. 9. 9. Tab. 2. f. 9. a, b.

Habitat in Lapponiæ graminosis rarior. D. *Grape*.

7. *B. æneus*: oblongo-ovatus supra æneus, griseo pubescens, scutello albido, elytris vage punctatis.

Schönh. Synon. 1. 113. 12.

Habitat in Fennia australi minus frequens.

Obs. Variat Colore obscuriore & virescenti-æneo.

Familia VII Nitidulariæ.

Antennæ plerumque moniliformes vix thorace longiores, articulis 3 rarius 4 ultimis majoribus clavam ovatam perfoliatam constituentibus. Corpus ovatum marginatum, in plerisque minus convexum.

ENGIS.

Palpi quatuor inæquales, articulo ultimo obtuse subulato.

Maxilla cornea, subrecta, bifida.

Ligula rotundata, integra.

Antennarum clava triarticulata, perfoliata, coarctata, obtusa.

Corpus oblongo-ovatum, convexum, glabrum nitidum.

1. *E. sangvinicollis*: nigra nitida, thorace, elytrorum maculis quatuor, antennarum apice pedibusque rufis.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 584. 5. Payk. Fn. 3. 351. 2

Dacne sangvinicollis. Latr. Gen. Crust. & Ins. 2. 21. 3.

Ips sangvinicollis. Thunb. Ins. Sv. 6. 77.

Dermestes 4-pustulatus. Panz Fn. 6. f. 6.

Habitat in Fennia australi rarissime; ad Yläne
Nygård capta 1820.

2. *E. humeralis*: nigra nitida, capite, thorace,
elytrorum puncto humerali, antennis pedibusque
rufis.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 583. 2. *Payk. Fn.* 3. 349. 1.

Dacne humeralis. Latr. Gen. Crust. & Ins.
2. 20. 1.

Ips humeralis. Panz. Faun. 4. f. 9.

Dermestes bipustulatus. Thunb. act. Upsl. 4. 4. 6.

Var. b. Tota pallide testacea, immaculata.

Silpha flava. Marsh. Ent. Brit. 1. 122. 19.

Habitat sub cortice arborum & in fungis arbo-
reis frequens. Var. b, parcius occurrit.

TRIPLAX.

Palpi inæquales, securiformes.

Ligula trifida.

Antennæ clava perfoliata, triarticulata, obtusa.

Corpus oblongo-ovatum convexum, glabrum,
nitidum.

1. *T. russica*: ovato-oblonga rufo-ferruginea niti-
da, antennis, elytris, pectore scutelloque nigris.

Herbst Col. 5. 147. 1. *Tab.* 49. f. 12. m.

Silpha russica. Linn. Fn. Sv. 449.

Triplax nigripennis. Payk. Faun. 3. 346. 1.

Tritoma nigripenne. Latr. Gen. Crust. &
Ins. 3. 70. 2.

Ips nigripennis. Panz. Fn. 50. f. 7.

Habitat in fungis arboreis satis frequens.

Obs. Variat interdum magnitudine quadruplo minori.

2. *T. bicolor*: oblongo-ovata rufo-ferruginea, elytris nigris, antennis fusco-piceis basi ferrugineis, thorace lateribus marginato.

Silpha bicolor. Marsh. Ent. Br. 1. 122. 18.

Habitat in fungis arboreis rarius.

3. *T. ænea*, ovato-oblonga rufo-ferruginea, antennis nigris, elytris cæruleo-virescentibus, thorace lateribus & postice marginato.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 582. 3. *Payk. Fn.* 3. 348. 3.

Cryptophagus æneus. Herbst col. 4. 173. 1.
Tab. 42. f. 9. 1.

Silpha ænea. Schall. Act. Hall. 1. 254.

Habitat in fungis arboreis passim.

4. *T. rufipes*: ovata atra nitida, capite, thorace pedibusque pallide rufis, antennarum clava fusca, thorace postice subsinuato.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 582. 2. *Payk. Fn.* 3. 347. 2.

Ips rufipes. Panz. Fn. 13. f. 17.

Silpha collaris. Schall. Act. Hall. 1. 256.

Var. b. Subtus rufo-ferruginea, elytris piceo-nigrescentibus.

Habitat in fungis arboreis minus frequens. Var. b.
in Yläne rarissime capta.

Obs. Varietatem quadruplo minorem ad Wasam legit D.
Wasastjerna.

TRITOMA.

Palpi anteriores securiformes, posteriores sub-
clavati.

Ligula brevis, subemarginata.

Antennæ moniliformes, clava perfoliata.

Corpus ovatum, glabrum, nitidum, convexum.

1. *T. bipustulata*: ovata atra nitida, ore, stipite
antennarum tarsisque ferrugineis, elytris macula
lateralis baseos angulata coccinea.

Latr. Gen. Crust. & Ins. 3. 69. 1. Fabr. Syst.
Eleut. 2. 571. 3. Payk. Fn. 3. 335. 1.

Dermestes humeralis. Marsh. Ent. Br. 1. 67. 18.

Habitat apud nos rarissime. In Nylandia D. Nor-
densköld; in Tavastia. D. Boucht.

IPS.

Palpi breves filiformes subæquales, articulo ultimo
truncato.

Maxilla membranacea, palpis longior, angusta,
integerrima, apice reflexa.

Ligula bifida. Antennæ clava perfoliata.

Corpus oblongo-ovatum, convexum, glabrum.

1. I. 4-pustulata: lineari-elongata subdepressa nigra, elytris maculis duabus rubris, anteriori sinuata.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 579. 11. *Payk. Fn.* 3. 341. 1.

Silpha 4-pustulata. *Linn. Fn. Sv.* 446.

Nitidula 4-pustulata. *Oliv. Ent.* 2. 12. 8. 9.

Tab. 3. f. 22. a, b.

Var. b. Elytris macula anteriori lineari angusta obsoleta.

Payk. Fn. 3. 342. 1. *Obs.*

Var. c. Elytris macula paullo pone medium unica rubra.

Habitat in truncis arborum nuper excisarum, præsertim in succo *Betulæ* frequens. Var. b. & c rarissime occurrunt.

Obs. Variat magnitudine triplo, imo quadruplo minori, atque elytris apice rotundatis aut ad suturam acuminatis. An sexus differentia?

2. I. 4-punctata: oblongo-ovata convexa nigra nitida, elytris maculis duabus rubris ovatis simplicibus remotioribus.

Herbst Coll. 4. 165. 2. *Tab.* 42. f. 2. b. *Payk.*

Fn. 3. 343. 2.

Nitidula 4-punctata. *Oliv. Ins. Tab.* 3. f. 19. a, b.

Habitat cum præcedente haud infrequens.

3. I. ferruginea: lineari-elongata convexa punctatissima ferruginea, elytris abdomine brevioribus, truncatis, stria ad suturam unica antice abbreviata.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 580. 17. Payk. Fn. 3. 344. 5.
Panz. Fn. 8. 15.

Nitidula linearis. Latr. Gen. Crust. & Ins. 2. 11. 1.

Dermestes ferrugineus. Linn. Faun. Sv. 433.

Habitat sub cortice arborum emortuarum, præsertim Abietis, minus frequens.

Obs. Variat capite obscuriore, aut reliquo corpori concolore.

4. I. 4-notata: oblongo-ovata subdepressa nigra, antennis ferrugineis, elytris punctato-striatis versus latera carinatis, maculis duabus rufis.

Fabr. Syst. Eleut. 2. 479. 12. Payk. Fn. 3. 344. 4.

Ips 4-maculata. Thunb. Ins. Sv. 6. 77.

Silpha 4-maculata. Quens. Ign. Ins. Sp. 12.

Habitat in Fennia australi rarius. Anno 1820 in Yläne sub cortice Abietis & in fungis arboreis copiose lecta; etiam ad Willnäs a D. Mannerheim.

Obs. Articulo extimo palporum subacuminato & maxilla membranacea reflexa palpis fere brevior, Nitidulis valde affinis est hæc species.

NITIDULA.

Palpi quatuor subæquales, breves, filiformes, articulo ultimo subacuminato.

Maxilla membranacea reflexa, obtusa, integerrima, palpis brevior.

Antennæ breves, clava magna, coarctata, persiliata.

Corpus ovatum, latum, obtusum, depressiusculum, marginatum.

Sect. I.